

De hofleverancier van de Europese elite

05 november 2016 08:00

Piet Depuydt

Het Europacollege in Brugge, dat deze week zijn academiejaar opent, kweekt al meer dan een halve eeuw de 'eurocraten van morgen'. Maar het instituut met zijn invloedrijke netwerk van 12.500 alumni is niet vrij van kritiek. 'Eurosepsis zou veel meer aan bod moeten komen.'

Zelfs op een druilerige herfstdag is het Europacollege een absolute geheimtip in Brugge. De site op de Verversdijk, in het oude stadshart, is niet alleen de vormingsplek voor de 'eurocraten van morgen'. Ze is ook een architecturale parel, waar een nieuwbouw in fijn gerasterd beton - een knipoog naar het Brugse kantwerk - gedurfd aansluit op de 17de-eeuwse gevel van een voormalig jezuïetencollege.

De site heeft alles om een toeristische trekpleister te zijn. De restauratie, 15 jaar geleden op gang getrokken door toenmalig collegevoorzitter Jean-Luc Dehaene, heeft ongeveer 24 miljoen euro gekost. Twee derde werd bijeengebracht door externe partners, waaronder de Vlaamse regering, die 7 miljoen euro uittrok. Maar zonder pasje kom je er niet in.

'Ik weet het. We krijgen vaak het verwijt een ivoren toren te zijn', zucht Jörg Monar (56), de rector van het Europacollege. Bij zijn aantreden in 2013 beloofde de Duitser werk te maken van een betere dialoog met de stad Brugge en zijn inwoners. 'Europa verkeert in crisis en kan niet echt rekenen op het vertrouwen van zijn inwoners. Daar kunnen wij en de studenten aan verhelpen door het imago van het college op te krikken', zei hij toen.

Maar zelfs na drie jaar is Monar er niet echt in geslaagd de kloof met de buitenwereld te dichten. Weinigen weten dat in Brugge - en op de zuster-campus in Natonlin, een district van de Poolse hoofdstad Warschau - elk jaar een selectie van meer dan 460 briljante twintigers afstudeert, van wie ruim de helft op hoge posten in de Europese of nationale administratie en diplomatie terechtkomt. De rest vindt zijn weg in de privésector, vaak in de buurt van het Schumanplein. Velen worden consultant of lobbyist of treden toe tot een internationaal advocatenkantoor.

Weinigen weten ook dat oud-gouverneur van de Nationale Bank Luc Coene na zijn studies nog een jaar aan het Europacollege studeerde. Of dat Marc Descheemaeker (ex-NMBS, nu N-VA) er in 1988 vanop de eerste rij de donderspeech van de toenmalige Britse premier Margaret Thatcher, de IJzeren Dame van de Europese politiek, meemaakte. Of dat de gewezen Deense premier Helle Thorning-Schmidt er haar man leerde kennen: Stephen Kinnock, zoon van de Britse Labour-leider en oud-eurocommissaris Neil Kinnock.

Achter de façade van het Europacollege huist een hele geschiedenis. De school vond haar oorsprong in de Europese Conferentie van Den Haag (1948). De Spaanse filosoof en staatsman Salvador de Madariaga deed er het voorstel een postuniversitair instituut op te richten waar studenten uit vele landen samen konden

leven en studeren. Een groep onder leiding van de kapucijn Karel Verleye ijverde ervoor zo'n college in Brugge op te richten. De oprichtingsakte werd ondertekend door onder anderen Winston Churchill, Alcide De Gasperi en Paul-Henri Spaak.

Hendrik Brugmans, een van de leidende figuren van de Europese Beweging, werd de eerste rector. Na de val van het IJzeren Gordijn werd in 1993 op voorstel van de Poolse regering en met de steun van de Europese Unie een tweede campus geopend in Natolin.

24.000 euro

Het Europacollege leverde intussen al iets meer dan 12.500 alumni af, van wie ruim 900 Belgen. Er is geen kabinet in de Europese Commissie of er is ooit een alumnus van de Brugse kweekschool aan de slag geweest. In Brussel zijn 42 directeurs-generaal actief, van wie er zes aan het Europacollege hebben gestudeerd. Dat is best veel, omdat die topfunctionarissen uit alle hoeken van Europa komen. Als er aan de top van de Berlaymont-machine één gemeenschappelijke studieverving is, dan is ze Belgisch. En ze deint ook uit naar andere hoge functies in gremia van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), de Verenigde Naties (VN) en het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Niet toevallig sprak Dehaene van de 'mafia van Brugge', doelend op het hechte en invloedrijke web van managers in dienst van het Europese project. 'Het klopt dat onze alumni een reputatie hebben', zegt Monar. 'Vaak zie ik nationale ministers de lijsten van alumni aflopen, op zoek naar landgenoten die een probleem voor hen kunnen oplossen in de Brusselse cenakels. Onder de studenten heerst ook een sterke esprit de corps. Ze blijven in contact, zelfs jaren na hun studies. Dat komt wellicht omdat ze op deze plek tien maanden lang zeer intensief hebben samengewerkt.'

Wie een postuniversitair diploma aan het Europacollege wil behalen - dat zijn jaarlijks zo'n 2.000 mensen - kan dat pas na een strenge selectieproef en een evaluatiegesprek met een panel van experts. Hoewel in de statuten staat ingeschreven dat het college wil bijdragen aan de Europese samenwerking en integratie, ontkent Monar dat de school een politieke agenda nastreeft. 'We doen geen mentalitycheck bij de selectie. We vragen niet: 'Ben je voor of tegen Europa?', stelt hij. 'Meer centralisme of een sterker federaal Europa is niet ons finale doel. Wel willen we de studenten wijzen op de voordelen van het denken over de grenzen heen.'

Een opleiding aan het Europacollege is niet goedkoop: 24.000 euro, verblijf inbegrepen. 'Maar het Europacollege is geen eliteschool', benadrukt Monar. 'In 70 procent van de gevallen worden de studies gefinancierd met beurzen van de overheid of van privésponsors. We zijn alleen elitair op intellectueel vlak. Maar we screenen de studenten evengoed op persoonlijkheid en sociale attitude. Ze moeten in teams kunnen samenwerken en in staat zijn een jaar samen te leven in een kleine gemeenschap met meer dan vijftig nationaliteiten.'

Maximumgrens in zicht

Drie studenten die op het middaguur de cafetaria van de school binnenwandelen, bevestigen de strenge selectieprocedure. 'In mijn studierichting, een postgraduaat internationale relaties en diplomatie, is er al jaren geen landgenoot van mij geselecteerd', zegt de Deense Kirsten Glennung (26). Ook de Zweed Alexander Mäkelä (24) telt weinig landgenoten. 'Er zijn er dit jaar amper zes op de campus.'

Dat heeft wellicht niet alleen met de strenge selectie te maken. 'Europa zit in een existentiële ideeëncrisis', zegt Sammy Kerr (23), een Brit met een Duits paspoort. 'Er is veel eurosceptis onder jongeren, waardoor ze niet meteen voor dit soort studies kiezen. Bij mij werkt het net andersom. Ik heb een Duitse moeder en vindt het nu meer dan ooit nodig om een constructief debat te voeren over onze Europese toekomst. Dit project is voor mij nog altijd heel inspirerend. De Europese eenmaking heeft ervoor gezorgd dat we al zestig jaar vrede kennen op dit continent. Mensen vergeten dat.'

Al vindt hij wel dat eurokritische geluiden meer aan bod zouden moeten komen op de campus. 'Een Britse conservatief als Daniel Hannan, die de brexit een ideologische basis gaf en bekend is van zijn Mouvement for European Reform, zou als gastspreker of tijdelijk docent een podium moeten krijgen. Het zou ons veel beter in staat stellen de kritische argumenten tegen Europa goed te begrijpen. De staf van het Europacollege zou hem met open armen moeten verwelkomen, als deel van het curriculum.'

Voorlopig lijkt de institutionele crisis waarin Europa al een tijdje verkeert, de aantrekkingskracht van het college nog niet te ondermijnen. Het aantal inschrijvingen bleef de voorbije jaren gestaag toenemen: van een kleine 300 in 1995 tot 470 in 2015. Al is de maximumgrens in zicht. 'Hoger dan 500 studenten per academiejaar willen we niet gaan', klinkt het op de Brugse campus. 'Dat zou het unieke gemeenschapsgevoel van het college ondergraven.'

Opmerkelijk is dat een vijfde van de lichten dit jaar van niet-Europese afkomst is. 'We hebben zelfs vijf Chinese studenten, die willen leren van de Europese besluitvorming', zegt Monar. 'We verwelkomen die evolutie, maar ook daar botsen we op onze limieten. Het doel van de opleiding is en blijft kennisuitwisseling door en voor Europese studenten. Als een kwart van hen niet uit de EU komt, dan lukt die opdracht niet meer.'

Privésponsoring

De brexit laat het Europacollege niet onberoerd. 'Twee van de 21 Britse studenten die geselecteerd waren voor de opleiding, hebben het laten afweten na de uitslag van het referendum. Het is een veeg teken', zegt Norbert Vanhove, de schatbewaarder van het college en al sinds de jaren zestig betrokken bij het instituut. De plotse oekaze van de Britse overheid om in 2010 het aantal beurzen voor het Europacollege fors terug te schroeven, ligt nog vers in zijn geheugen.

Overheidsfinanciering is een van de zwakke plekken van de school, die een jaarbudget van 27 miljoen euro heeft. Zeker in tijden van financiële onzekerheid, overheidssaneringen en eurosceptis. 'De Europese Commissie staat in voor 35 procent van onze kosten,' zegt Vanhove. 'De rest wordt ingevuld door overheden van de lidstaten, zoals de Belgische federale regering die elk jaar 1,2 miljoen euro op tafel legt, en door privésponsors.'

De privéfinanciering is afkomstig van grote multinationals: de aluminiumgigant Alcoa sponsort een leerstoel energie op de campus en Microsoft verstrekt elk jaar vijf beurzen. Het wordt de uitdaging voor het college om die aanpak verder op te krikken. 'We hebben zonet met Google een driejarige overeenkomst gesloten om een leerstoel digitale innovatie te financieren. Dat levert meer dan 300.000 euro op', zegt Monar. Een project rond Europees-Chinese relaties, gesponsord door de Belgische privéstichting Baillet-Latour, brengt jaarlijks 100.000 euro op.

Of de shift naar meer privésponsoring de academische onafhankelijkheid van het college niet in het gedrang dreigt te brengen? De rector gelooft van niet. 'De sponsoring van een leerstoel in digitale innovatie door een technologiegigant als Google lijkt misschien als dansen op een slappe koord. Maar er zijn grote veiligheidsbuffers ingebouwd die garanderen dat het Europacollege volledig autonoom voor het lessenkakket en de benoeming van de docent kan instaan.'

Uiteraard doet Google dit niet zomaar. 'Ik maak me geen illusies. De motivatie van bedrijven is zeer zakelijk en divers', zegt Vanhove, die een groot stuk van de privéfinanciering van de campus aan de Verversdijk op eigen houtje rond kreeg. 'Vaak willen die bedrijven nauwer bij het college betrokken zijn om talentvolle alumni aan te werven. Ze zoeken ook naar mogelijkheden om hun naambekendheid te verbeteren, zowel tegenover de studenten als tegenover het bredere publiek. Ze hebben er voordeel bij deel uit te maken van een prestigieus college met een gereputeerd netwerk. Het levert kennis en contacten op.'

Bron: De Tijd

Copyright De Tijd